

ΒΗΜΑ *Magazino*

ΑΝΝΑ ΣΟΝ

Η ΔΙΑΣΗΜΗ ΚΟΡΕΑΤΙΣΣΑ ΣΟΗΡΑΝΟ,
ΠΟΥ ΕΦΘΑΣΕ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
ΓΙΑ ΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕΙ ΣΤΗΝ
«ΜΠΟΕΜ» ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ
ΣΚΗΝΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΕΤΑΙ ΓΕΜΑΤΗ
ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΟΝ
ΜΑΓΕΥΤΙΚΟ ΓΙΟΡΤΙΝΟ ΣΤΟΛΙΣΜΟ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΚΟΣΜΟΣ Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΕΡΝΕΡ, Η DIRTY DIANA ΚΑΙ Η ΝΤΕΜΙ ΜΟΥΡ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ Ο ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΗΘΟΠΟΙΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ, ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ
ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΑΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΤΙΜΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΟΧΕΣ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ

ANNA ΣΟΝ

«Είμαι ήρεμη και ευτυχομένη, σαν τη Μιμή!»

Η διακεκριμένη κορεάτισσα σοπράνο επιστρέφει στην Εθνική Λυρική Σκηνή για να τραγουδήσει στην «Μποέμ» του Τζάκομο Πουτσίνι.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Το καλοκαίρι του 2023 ήταν η «Μαντάμα Μπατερφλάι» της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στην παράσταση που είχε σκηνοθετήσει ο Ολιβιέ Πι στο Ηρώδειο για το Φεστιβάλ Αθηνών. Η κορεάτισσα υψίφωνος Άννα Σον επιστρέφει για να ερμηνεύσει και πάλι ρόλο σε όπερα του Τζάκομο Πουτσίνι, αυτή τη φορά στη σκηνή της ΕΛΣ του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος: Θα είναι η Μιμή στην «Μποέμ» που έχει σκηνοθετήσει ο Γκρέιαμ Βικ και επαναλαμβάνεται για μία ακόμη χρονιά (μουσική διεύθυνση Ζακ Λακόμπ, αναβίωση σκηνοθεσίας Κατερίνα Πετσατώδη, σκηνικά-κοστούμια Ρίτσαρντ Χάντσον, με τους Ιβαν Μαγκρί, Γιάννη Χριστόπουλο, Κωνσταντίνο Κληρονόμο, Βασιλική Καραγιάννη, Άννα Στυλιανάκη, Νίκο Κοτενίδη, Δημήτρη Τηλιακό, Δανάη Κοντόρα, Αννυ Φασσέα, Τάσο Αποστόλου, Μάριο Σαραντίδη, Βαγγέλη Μανιάτη κ.ά.). «Είμαι πολύ χαρούμενη που μου δίνεται η ευκαιρία να εμφανιστώ ξανά στην Αθήνα, με αυτή τη σπουδαία ορχήστρα και χορωδία, με αυτή τη σπουδαία ομάδα» λέει η ίδια, αν και η πρόσφατη εμπειρία της από το Ηρώδειο, όσο και αν το χαρακτηρίζει «τόπο μαγικό», δεν ήταν η καλύτερη δυνατή.

Είχατε ένα σοβαρό ατύχημα στην προηγούμενη εμφάνισή σας στην Αθήνα, που όμως δεν σας εμπόδισε να συνεχίσετε τις εδώ παραστάσεις σας. Πόσο δύσκολο ήταν για εσάς;

«Τραυματίστηκα στην τρίτη παράσταση, η οποία ήταν μία από τις δύο βραδιές που καταγράφηκαν για το Mezzo TV. Στην αρχή της δεύτερης πράξης, λίγο πριν από τη μεγάλη άρια "Un bel dì, vedremo", έκανα μία απότομη κίνηση και έπαθε θλάση ένας μυς. Δεν μπορούσα να κινηθώ σχεδόν καθόλου και τραγουδίσα την παράσταση μέχρι τέλους υποβασταζόμενη από τους υπέροχους συναδέλφους μου, την Αλιστα Κολόσοβα και τον Αντρέα Καρέ, καθώς και από το χορευτικό σύνολο που συμμετείχε και που με βοήθησε πολύ. Στο τέλος, ο Αντρέα έπρεπε να με κατεβάσει από τη σκηνή σηκώνοντάς με στα χέρια. Μεταφέρθηκα από το θέατρο πάνω σε αναπηρικό αμαξίδιο γιατί δεν μπορούσα να κινηθώ καθόλου. Αρχικά δεν ήμουν σίγουρη αν θα μπορούσα να επιστρέψω γρήγορα στη σκηνή και να τραγουδήσω ξανά. Η Εθνική Λυρική Σκηνή με φρόντισε πραγματικά απίστευτα κατά τις δύο ημέρες που μεσολαβούσαν έως την τελευταία παράσταση. Μου βρήκε γιατρό και φανταστικούς φυσιοθεραπευτές, ανθρώπους με ειδική κατάρτιση που φροντίζουν κυρίως τους χορευτές του μπαλέτου. Μέσα σε σαράντα οκτώ ώρες με έφεραν σε τέτοια κατάσταση ώστε να μπορέσω να τραγουδήσω. Την πρώτη πράξη την κατάφερα χωρίς πατερίτσες. Από

τη δεύτερη πράξη και μετά προσθέσαμε πατερίτσες, κάνοντας την Τσο-Τσο-Σαν να μοιάζει συμβολικά σαν μια σπασμένη γυναίκα. Η παράσταση πήγε καλά λόγω και αυτής της παράξενης έκρηξης αδρεναλίνης που βιώνω κάθε φορά που βρίσκομαι στη σκηνή».

Μετά την «Μπατερφλάι» η Μιμή, τραγική ηρωίδα και αυτή. Πώς θα περιγράφατε τη δική σας Μιμή;

«Η μεγαλύτερη πρόκληση με τη Μιμή είναι ότι ο χαρακτήρας της στην πραγματικότητα δεν εξελίσσεται κατά τη διάρκεια της όπερας. Η Τσο-Τσο-Σαν και η Βιολέτα Βαλερί στην "Τραβιάτα" ή και η "Μανόν" του Μασνέ είναι χαρακτήρες που βιώνουν μεγάλες δραματικές αλλαγές μέσα στις δύο-τρεις ώρες που διαρκεί η παράσταση. Από τη μία πλευρά αυτό είναι συναισθηματικά πιο δύσκολο να το αντιμετωπίσεις,

και επίσης πιο απαιτητικό στο τραγούδι, αλλά την ίδια στιγμή είναι απολαυστικό, σε γεμίζει! Ακριβώς επειδή η Μιμή δεν είναι χαρακτήρας πολύπλευρος, ούτε αλλάζει όπως οι προαναφερθείσες κυρίες, η μεγάλη πρόκληση είναι να κάνεις τον χαρακτήρα της πραγματικά ενδιαφέροντα και να του δώσεις βάθος. Πάντως είμαι κι εγώ σαν τη Μιμή, "son tranquilla e lieta", "είμαι ήρεμη και ευτυχομένη", όπως τραγουδάει στην άριά της. Ο,τι πιο συναρπαστικό συμβαίνει στη ζωή μου είναι η σχέση μου με τον άνδρα μου, ο οποίος ευτυχώς δεν είναι τόσο ευέξαπτος και ζηλιάρης όσο ο Ροντόλφο, ο εραστής της Μιμής».

Ποια σκηνή ή άρια από την «Μποέμ» είναι η αγαπημένη σας και γιατί;

«Για εμένα, η "Μποέμ" είναι η επιτομή μιας παράστασης συνόλου. Οπότε θα έλεγα πως ακόμα περισσότερο και από τις θαυμάσιες άριές της μου αρέσουν οι ομαδικές σκηνές, ακόμα και αν δεν συμμετέχω σε όλες. Ας πούμε, το κουαρτέτο της πρώτης πράξης το λατρεύω! Μου αρέσει ο τρόπος με τον οποίο δείχνει πως οι τέσσερις νεαροί καλλιτέχνες είναι τόσο χαρούμενοι και ξέγνοιαστοι παρά τη φτώχεια τους. Και τότε, με την εμφάνιση της Μιμής, η μαγεία εισβάλλει στον κόσμο των μποέμ. Πάντως, όσο το σκέφτομαι, η πρώτη συνάντηση του Ροντόλφο και της Μιμής είναι ίσως ό,τι αγαπώ περισσότερο σε αυτή την όπερα!».

Τι θέλετε να καταφέρετε, τι θέλετε να περάσετε στους θεατές ερμηνεύοντας αυτόν τον ρόλο;

«Πολύ απλά εύχομαι να ζεστάνουμε τις καρδιές τους. Γιατί η "Μποέμ" είναι αριστούργημα!».

Πώς βρεθήκατε στον κόσμο της όπερας; Λένε πως οι Κορεάτες αγαπάτε πολύ το λυρικό τραγούδι, ισχύει αυτό;

«Ναι, οι Κορεάτες αγαπούν πραγματικά τη μουσική και πολλοί παίζουν μουσική ή τραγουδούν. Υπάρχει μια πολύ ζωντανή χορωδιακή παράδοση. Οσον αφορά την οικογένειά μου, και οι δύο γονείς μου είναι δάσκαλοι πιάνου και ο μεγαλύτερος αδελφός μου είναι έμπορος και κουρδιστής πιάνων. Όταν ήμουν πολύ μικρή, τραγουδούσα σε μια παιδική χορωδία που είναι διάσημη στην Κορέα. Κάποια στιγμή, όταν είχα μπει στην εφηβεία, έγινε ξεκάθαρο πως θα γινόμουν τραγουδίστρια της όπερας».

Σπουδάσατε στο Πανεπιστήμιο της Σεούλ και ακολουθήσατε στο Μιλάνο. Πώς ήταν η εμπειρία;

«Έβαλα τις βάσεις της τεχνικής μου στην Κορέα. Δεδομένου ότι τα ιταλικά είναι η κρίσιμη γλώσσα για το ρεπερτόριό μου, ήθελα πραγματικά να συνεχίσω τις

ΠΟΥ ΠΑΝΕ ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ TURNER ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΛΩΝΟΥΝ

Αυτή την εβδομάδα ανακοινώθηκε ο νικητής του βραβείου που αναζητεί την ταυτότητά του έπειτα από 40 χρόνια, σε ένα ολοένα μεταλλασσόμενο εικαστικό τοπίο.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Είναι επιβλητικό, είναι αρχοντικό, είναι βυθισμένο σε μια μακάρια ησυχία και γαλήνη. Το κτίριο της Tate Britain ενδείκνυται για μια πιο χαλαρή επαφή με τα σπουδαία έργα που βρίσκονται εντός του, καθ' όσον δεν το προτιμούν οι ορδές των τουριστών και των φιλοτέχνων όσο το χιπ αδελφάκι του, την Tate Modern. Είναι πιο εύκολο να προσέξεις και τους άλλους ανθρώπους που την επισκέπτονται, ιδίως όταν είναι και λίγο πιο εκκεντρικά ντυμένοι, και να διαπιστώσεις φέρ' ειπείν ότι δίπλα σου περπατάει και παρατηρεί τα έργα μια διάσημη προσωπικότητα – τουλάχιστον στον κόσμο της τέχνης. Όπως ο Γκρέισον Πέρι ή Claire, όπως είναι το όνομα του alter ego του, νικητής του βραβείου Turner το 2003, ο οποίος βρισκόταν πρόσφατα στις αίθουσες του μουσείου όπου φιλοξενούνται τα έργα των εφετινών υποψηφίων στο πλαίσιο της καθιερωμένης ετήσιας έκθεσης. «Ήρθα να δω πού έχουν καταλήξει το βραβείο Turner» είπε με έκδηλη κατάρπεια και περιφρόνηση όταν τον πλησίασα για να εκφράσω τον θαυμασμό για το έργο του, για τα κεραμικά και τις ταπισερί με τα φορτισμένα εικονογραφικά θέματα. Είχε μόλις βγει από την αίθουσα όπου φιλοξενούνταν η δουλειά του Πίο Αμπάντ, του εικαστικού από τις Φιλιππίνες ο οποίος εστιάζει σε θέματα που άπτονται της αποικιοκρατικής ιστορίας και των συνεπακόλουθων πολιτισμικών απωλειών, ενώ θέτει ερωτήματα και για τον ρόλο των μουσείων στη διατήρηση αυτών των αφηγήσεων αντλώντας υλικό από τα αρχεία του Μουσείου Ashmolean της Οξφόρδης. Η διάδρασή μας δεν συνεχίστηκε, οπότε δεν γνωρίζω αν άλλαξε

γνώμη στην πορεία. Αν δηλαδή τον κέρδισε η δουλειά της Τζάσλιν Κουρ, η οποία είχε επικρατήσει στις προτιμήσεις του βρετανικού Τύπου και όχι μόνο επειδή το κόκκινο Ford Escort που είχε μεταφέρει μέσα στην αίθουσα του μουσείου και είχε καλύψει με ένα γιγάντιο σεμεδάκι συνιστά ένα φωτογενές, «πιασάρικο» φωτογραφικό υλικό. Αλλωστε η συμμετοχή της αναπτύσσεται μέσα από ένα μωσαϊκό αναφορών στην παιδική της ηλικία στη Γλασκώβη, όπου μεγάλωνε ως παιδί ινδικής καταγωγής: φωτογραφίες, καθημερινά αντικείμενα και ηχητικά τοπία με τη φωνή της, μουσική των Σούφι.

Η 38χρονη Κουρ όντως επικράτησε τελικά, η ανεξάρτητη κριτική επιτροπή που απαρτίζεται από διευθυντές γκαλερί, κριτικούς, επιμελητές και συγγραφείς υπό την προεδρία του διευθυντή της Tate Britain, Αλεξ Φάρκασον, αποφάνθηκε την περασμένη Τρίτη ότι είναι εκείνη που θα λάβει λοιπόν το χρηματικό έπαθλο των 25.000 στερλινών που προορίζεται για τον νικητή/τη νικήτρια του θεσμού (οι υπόλοιποι τρεις εικαστικοί που ήταν υποψήφιοι για τη διάκριση λαμβάνουν από 10.000 στερλίνες έκαστος/η), διότι «συνδύασε το προσωπικό, το πολιτικό και το πνευματικό στη δουλειά της, δημιουργώντας μια οπτική και ακουστική εμπειρία που προκαλεί χαρά και προωθεί την αλληλεγγύη». Αραγε ο Πέρι, για να επανέλθουμε και σε αυτόν, εντυπωσιάστη-

● **Πάνω:** Η Tate Britain, όπου φιλοξενείται εφέτος η έκθεση με τα έργα των υποψηφίων του βραβείου Turner.

κε από την έκταση και τη δαιδαλώδη δομή της δουλειάς της Ντελέιν Λε Μπας, που έχει όλα τα συστατικά ενός παραμυθιού, ονειρικές εικονογραφίες, φως, σκοτάδι και πολλά σύμβολα που τελικά αφηγούνται μια ιστορία απολύτως προσωπική: Η Λε Μπας είναι βρετανίδα Ρομά και τα πληθωρικά, άναρχα έργα της προσεγγίζουν οικουμενικά θέ-

ματα – την απώλεια, τη θνησιμότητα, την αναγέννηση – μέσα από ένα παγανιστικό, περιθωριακό και περιθωριοποιημένο πρίσμα. Αραγε βαρέθηκε ή ικανοποιήθηκε ο Γκρέισον Πέρι που η τελευταία υποψήφια, η Κλονιέτ Τζόνσον, ασχολείται με ένα «παραδοσιακό» εικαστικό μέσο όπως και ο ίδιος, εν προκειμένω τη ζωγραφική; «Καιρός ήταν να βραβευθεί ένας τραβεσί αγγειοπλάστης. Νομίζω ότι ο κόσμος της τέχνης στη Βρετανία είχε περισσότερο πρόβλημα με το δεύτερο παρά με το πρώτο» είχε δηλώσει όταν είχε βραβευθεί πριν από περίπου 20 χρόνια. Η βρετανίδα καλλιτέχνηδα δημιουργεί προσωπογραφίες

μαύρων ανδρών και γυναικών με παστέλ, γκουάς και ακουαρέλες και αναδεικνύει την ομορφιά, την αξιοπρέπεια και την πολυπλοκότητά τους, ενώ αναμετράται με την περιθωριοποίηση των μαύρων ανθρώπων στην ιστορία τέχνης της Δύσης. Αποικιοκρατικά ζητήματα, πολιτισμική κληρονομιά, απο-περιθωριοποίηση και ορατότητα. Πού έχει «κατανήσει» τελικά ο θεσμός του βραβείου Turner; Είναι ένα ερώτημα που τριβελίζει τα τελευταία χρόνια τους βρετανούς δημοσιογράφους και κριτικούς τέχνης. Ακόμα και το γεγονός ότι η έκθεση φιλοξενείται στα ενδότερα του μουσείου, «λες και το ίδιο το κτίριο θέλει

● Η εγκατάσταση της Τζάσλιν Κουρ «Alter Altar» που της απέφερε το βραβείο.

● Η Ντελέιν Λε Μπας και τα «gypsy, hippy, punk» έργα της, όπως διακρίνονται σε τμήμα της εγκατάστασης με τίτλο «Incipit Vita Nova. Here Begins The New Life/A New Life Is Beginning».

TINA DORBY

«
Το βραβείο πρωτοκαθιερώθηκε το 1984 από τους Patrons of New Art όταν ήταν διευθυντής της Tate Gallery ο Σερ Αλαν Μπόουινες. Στόχος ήταν η ενίσχυση του ενδιαφέροντος για τη σύγχρονη τέχνη αλλά και η πρακτική υποστήριξη της Tate απέναντι σε νέους καλλιτέχνες, έργα των οποίων θα αγοράζε για τις συλλογές της

καλλιτέχνες είχε χαρακτηριστεί «προϊόν ενός άρρωστου ματιού και ενός απρόσεκτου χεριού». Λέγεται ότι και ο ίδιος ο Τέρνερ ήθελε να καθιερώσει ένα βραβείο που θα απευθυνόταν σε νέους καλλιτέχνες αλλά δεν το κατάφερε τελικά. Πάντως το βραβείο που φέρει το όνομά του θεωρείται ένα από τα πιο σημαντικά για τη σύγχρονη τέχνη στο Ηνωμένο Βασίλειο και απονέμεται κάθε χρόνο σε έναν «Βρετανό» καλλιτέχνη. Τα

ROBIN CHRISTIAN

● Η νικήτρια του εφετινού βραβείου, Τζάσλιν Κουφ, Βρετανή ινδικής καταγωγής από τη Γλασκώβη.

να την κρύψει», έχει σχολιαστεί – διακριτικά και εντός κόσμων κειμένων. Διότι πάνε τα «σκάνδαλα» και ο γέλωτας που προκαλούσε η βράβευση καλλιτεχνών όπως ο Μάρτιν Κριντ (2001) με έργα όπως το «The lights going on and off», ένα γυμνό δωμάτιο όπου τα φώτα απλώς άναβαν και έσβηναν κάθε πέντε δευτερόλεπτα και προκαλούσαν διαμαρτυρίες με πανό από ομάδες όπως οι Stuckists, καλλιτέχνες υπέρ της

αναπαραστατικής ζωγραφικής και ενάντια στις «φάρσες» της εννοιολογικής τέχνης. Πάει και η μόνιμη επωδός των 90s αλλά και αργότερα ότι για τα βραβεία προτιμούνταν έργα που θα προκαλούσαν όλη αυτή τη φασαρία ή που θα γίνονταν κατανοητά μόνο από ένα εξειδικευμένο κοινό δημιουργώντας απόσταση ανάμεσα στους καλλιτέχνες και τον κόσμο. Τα τελευταία χρόνια ο θεσμός που κατοχύρωσε το στάτους καλλιτεχνών όπως η Ρέτσιελ Γουάιτρεντ (νικήτρια 1993) ή ο Ντέμιαν Χιρστ (1995) και ανέδειξε σπουδαίους εικαστικούς όπως ο Στιβ Μακ Κουίν (1999), ο Ντάγκλας Γκόρντον (1996) ή ο Κιθ Τάισον (2002) δυσκολεύεται να βρει τα πατήματά του, να προκαλέσει ζωηρό διάλογο – κοινώς να ξιφουλκούν κριτικοί τέχνης και δημοσιογράφοι για το τι είναι σύγχρονη τέχνη – και να προσελκύσει χορηγούς. Και ασ κάνει φιλότιμες απόπειρες να επικοινωνήσει με ένα διευρυμένο κοινό, γιατί, για παράδειγμα, έχει γίνει μια προσπάθεια για τη γεωγραφική αποκέντρωση του θεσμού με την έννοια ότι οι εκθέσεις με τα έργα των επικρατέστερων δεν φιλοξενούνται μόνο στο Λονδίνο αλλά και σε άλλες πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου (η έκθεση με τα έργα των υποψηφίων επέστρεψε στην Tate Britain ύστερα από έξι χρόνια). Τι συμβαίνει ακριβώς; Οσον αφορά την απουσία σουσούρου που πολύ αποζητούσαν οι συντηρητικές tabloids, κυρίως να δημιουργή-

σουν ένα εξώφυλλο που θα έκανε αίσθηση, η εξήγηση είναι απλή. Όπως σημειώνει η Ζιλιέτ Ζακ στο άρθρο της με τίτλο «Is the Turner Prize Relevant Today?» στο περιοδικό «Frieze», ο συγκεκριμένος Τύπος που αναδεικνυει τα «σκάνδαλα» είναι ο ίδιος που έχει δώσει ολόένα και λιγότερο χώρο στις τέχνες από το γύρισμα του νέου αιώνα και ύστερα. Επειτα και οι αποκαλούμενοι YBAs (Young British Artists) μεγάλωσαν και η κουλτούρα της «τέχνης του σοκ» κάπως ατόνησε.

Τα σαραντάχρονα ενός θεσμού που μεγαλώνει

Το βραβείο πρωτοκαθιερώθηκε το 1984 από τους Patrons of New Art όταν ήταν διευθυντής της Tate Gallery ο Σερ Αλαν Μπόουινες. Στόχος ήταν η ενίσχυση του ενδιαφέροντος για τη σύγχρονη τέχνη αλλά και η πρακτική υποστήριξη της Tate απέναντι σε νέους καλλιτέχνες, έργα των οποίων θα αγοράζε για τις συλλογές της. Ούτε η επιλογή του ονόματος που του δόθηκε είναι τυχαία, μια και ο Τζόζεφ Μάλορντ Γουίλιαμ Τέρνερ (1775-1851), ο οποίος έζησε τον 19ο αιώνα και επιδόθηκε στο αρχαιότερο εικαστικό μέσο, τη ζωγραφική, ήταν μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του καιρού του, καθ' ότι ακολουθούσε μια καινοτόμο προσέγγιση στον τρόπο με τον οποίο απεικόνιζε το φως και το χρώμα. Κάποια στιγμή, μάλιστα, το έργο του ζωγράφου που σήμερα θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους βρετανούς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ

«Η μεγαλύτερη δυσκολία στο να μεγαλώνεις είναι ότι στην πραγματικότητα δεν μεγαλώνεις»

Ο καταξιωμένος ηθοποιός και σκηνοθέτης μιλάει για το θέατρο, την πολιτική, το τίμημα τού να εκφέρεις δημόσιο λόγο και τη δική του πλέον ματιά επάνω στον έρωτα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΑΚΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
STYLING ΗΡΩ ΤΣΟΥΡΤΟΥ

Με οδηγεί στο καμαρίνι του. Ένας μικρός καναπές. Ένας καλόγερος όπου έχει προσεκτικά κρεμασμένα τα ρούχα που θα τον μεταμορφώσουν στον δόκτορα Γκίβινγκς, στον ήρωα της αμερικανίδας συγγραφέως Σάρα Ρουλ. Ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης πρωταγωνιστεί και σκηνοθετεί την παράσταση «Στο διπλανό δωμάτιο ή το έργο του δονητή» στο Θέατρο Βρετανία, ενσαρκώνοντας αυτόν τον συγκρατημένο γιατρό που ζει στη βικτωριανή Νέα Υόρκη και ο οποίος με αγνές προθέσεις ειδικεύεται σε αυτό που τότε αποκαλούσαν θεραπεία της «υστερίας» των γυναικών, χρησιμοποιώντας στην αυγή του ηλεκτρισμού – όσο απίστευτο και αν ακούγεται – μία νέα, εκπληκτική και πρωτοπόρα συσκευή: τον ηλεκτρικό δονητή.

Στο λιτό τραπέζι μπροστά στον καθρέφτη του καμαρινιού του ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης έχει ακουμπήσει ελάχιστα αντικείμενα, προσεκτικά τακτοποιημένα: μία μικρή πούδρα, μία χτένα, το κείμενο της παράστασης. Η αταξία δεν μοιάζει να τον αντιπροσωπεύει. «Σας αρέσει να τακτοποιείτε τα πράγματα» παρατηρώ. «Ό,τι μπορεί να τακτοποιηθεί» απαντά χαμογελώντας. Δηλωμένος ορθολογιστής, στην πρώτη επαφή τουλάχιστον, δίνει την εντύπωση του ανθρώπου που όσο προσεκτικά τακτοποιεί τα αντικείμενα στο καμαρίνι του, τακτοποιεί τις σκέψεις του, τη ζωή του. «Μου λέτε μάλλον ευγενικά ότι δίνω την εντύπωση ρομπότ» λέει περιπαικτικά, όταν το αναφέρω. «Αλλά σας βεβαιώω ότι δεν είμαι. Στην ηλικία άλλωστε που βρίσκομαι – είμαι 54 ετών – και με την εργασία την οποία ασκώ, δεν μπορεί κανείς να μην έχει περάσει από όλων των ειδών τις κρίσεις: επαγγελματικές, δημιουργικές, οικονομικές, υπαρξιακές. Απλώς σε έναν βαθμό για εμένα ήταν όλες ελέγξιμες».

Ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης έχει μια ακριβή πορεία στο θέατρο. Μοιάζει να ήξερε σχεδόν από πάντα πού θέλει να τον οδηγήσει ο δρόμος του. Από παιδί γνώριζε ότι θα γίνει ηθοποιός. Εισήχθη στη σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Στα 26 του ήταν ήδη γνωστός στο πανελλήνιο χωρίς να πέσει στην παγίδα του περίφημου διαχωρισμού μεταξύ popular και ποιοτικού, ο οποίος «μεσουρανούσε» τότε, ούτε να

«μπουρδουκλωθεί» στην εικόνα τού ζεν πρεμέ που προδίκαζε το φιζίκ του. Απεννοχοποιημένα mainstream, δεν έκρυψε ποτέ ότι τον ενδιαφέρει το πλατό κοινό, δικαιώνοντας την ίδια στιγμή το καλό ελληνικό θέατρο, αποτελώντας έναν από τους καλύτερους ηθοποιούς και, όπως αποδεικνύεται τα τελευταία χρόνια, και σκηνοθέτες της γενιάς του. «Θυμάμαι πήγαινα στο Λονδίνο, έβλεπα παραστάσεις και δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί στην Ελλάδα ήταν ταμπού να δημιουργήσεις μία παράσταση που να αποτελεί καλλιτεχνικό προϊόν και την ίδια στιγμή να απευθύνεται και στον πολύ κόσμο» θα πει. «Νομίζω το καλλιτεχνικό μου στίγμα και ως ηθοποιού και ως σκηνοθέτη είναι τα πράγματα που δημιουργώ να έχουν μία αξία και την ίδια στιγμή να μπορούν να διαπεράσουν ένα ευρύ κοινό. Τουλάχιστον αυτό προσπαθώ».

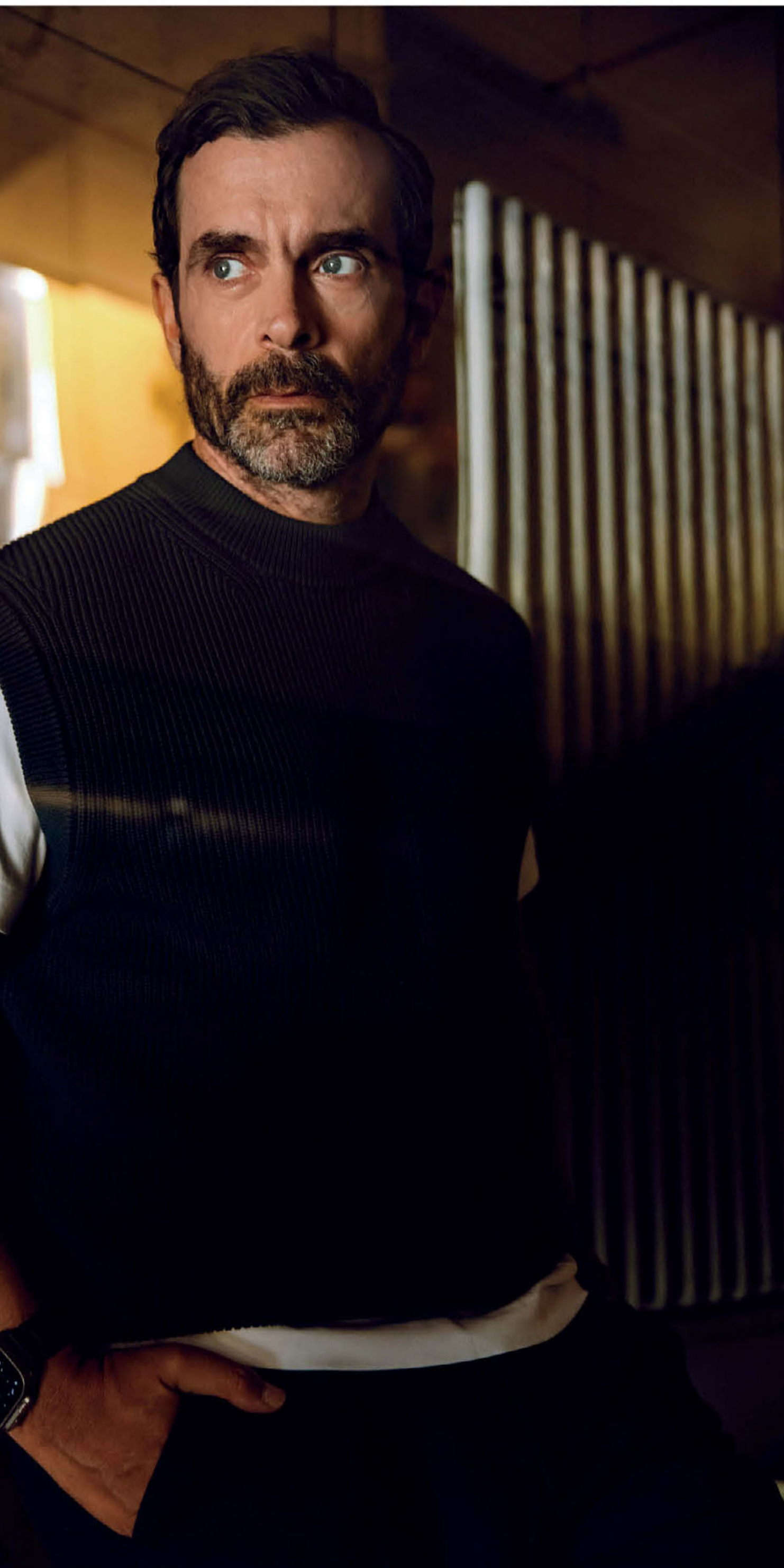
Παράλληλα, υπήρξαν φορές που δεν δίστασε να κλείσει με έναν τρόπο το μάτι στη σοβαροφάνειά μας, αν και μάλλον δεν ήταν διόλου αυτή η πρόθεσή του – «γιατί πρέπει να μας ενδιαφέρει τι θα πει ο κόσμος;» θα πει σε μία αποστροφική του λόγου του – όταν το 2006, για παράδειγμα, δεν δίστασε να παρουσιάσει το «Survivor Ελλάδα - Τουρκία» στις αθώες τότε εποχές του συγκεκριμένου reality ή πριν από έναν χρόνο το παιχνίδι «Οι Προδότες». «Δεν μπορώ να καταλάβω πώς μπορείς να κάνεις στο θέατρο το “Festen” και την ίδια στιγμή το “Survivor” θυμάμαι μου είχε πει ένας φίλος εκείνη την εποχή» αναφέρει. «Το θέμα είναι με έναν τρόπο να λειτουργούν τα πράγματα μέσα σου. Μπορώ να με βλέπω και στα δύο, όχι με τον ίδιο τρόπο, όχι στον ίδιο βαθμό. Πάντως δεν κάνω ποτέ κάτι που δεν το πιστεύω. Και το κίνητρό μου δεν είναι ποτέ αποκλειστικά μόνο το οικονομικό. Και δισεκατομμυριούχος να ήμουν, θα το έκανα το “Survivor” εκείνη την εποχή. Ήταν κάτι που το ήθελα» καταλήγει.

Θέατρο επί 2

Ομως βρισκόμαστε εδώ για να μιλήσουμε για θέατρο. Ο ίδιος σκηνοθετεί την παράσταση «Στο διπλανό δωμάτιο ή το έργο του δονητή» της Σάρα Ρουλ και την ίδια στιγμή ανεβαίνει στη σκηνή μαζί με τους Γαλήνη Χατζηπασχάλη, Δημήτρη Σαμόλη, Κωνσταντίνα Κλαϊφινού, Δημήτρη Δεγαϊτή, Ελευθερία Μπενοβία και Δανάη

Ομορεγκιέ-Νεάνθη. Δεν υπολόγιζε εφέτος να παίξει θέατρο. Τα γυρίσματα της τηλεοπτικής σειράς «Ο γιατρός» στην οποία πρωταγωνιστεί ήταν ήδη πολύ απαιτητικά. Το ατύχημα, όμως, του Ακη Σακελλαρίου ήταν αυτό που τον έφερε με έναν τρόπο υποχρεωτικά μπροστά στους προβολείς. Υποδύεται λοιπόν τον δόκτορα Γκίβινγκς σε αυτό το ιδιότυπο έργο της Ρουλ, που μπορεί κανείς να το χαρακτηρίσει ως μία δραματική κωμωδία, πραγματευόμενο θέματα από τη γυναικεία σεξουαλικότητα μέχρι τον θηλασμό, αλλά και την άγνοια των ανθρώπων για την ίδια τη φύση τους. «Το δύσκολο κομμάτι όταν λειτουργείς ως σκηνοθέτης είναι να βρεις το έργο, να το διαλέξεις, να πεις μία ιστορία που να σε αφορά» αναφέρει. «Ναι, σίγουρα το συγκεκριμένο αποτελεί μία ασυνήθιστη επιλογή, και αυτό το μετρώ στα συν του. Διηγείται μία ιστορία που δεν μπορείς να φανταστείς ότι ισχύει, και όμως υπήρξε πραγματικότητα. Αναφέρεται στην εφεύρεση του ηλεκτρικού δονητή στην αυγή του ηλεκτρισμού. Πράγματι οι άνδρες εκείνη την εποχή πήγαιναν τις γυναίκες τους στον γιατρό για να τις θεραπεύσει από την “υστερία”, μία υποτιθέμενη ασθένεια, με τον γιατρό να τους προκαλεί αυτό που τότε ονόμαζαν ευτυχισμένους παροξυσμούς (ή, όπως τους ξέρουμε σήμερα, οργασμούς). Είναι απίστευτο να μπορέσεις να συλλάβεις ότι πριν από 150 χρόνια η γυναικεία ηδονή στις βικτωριανές κοινωνίες δεν ήταν μέρος της σεξουαλικής πράξης του ζευγαριού, αλλά θεραπεία. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που γράφει στο σημειώμά της η συγγραφέας: “Τα πράγματα που φαίνονται απίστευτα παράξενα είναι όλα αληθινά και εκείνα που φαίνονται συνηθισμένα είναι όλα δική μου επινόηση”».

Εργο εξωστρεφές και με κωμική πλευρά, την ίδια στιγμή μοιάζει βαθιά συγκινητικό, προβάλλοντας στο τέλος ότι η σεξουαλική πληρότητα δεν έρχεται απλά από έναν διακόπτη που μπορείς να πατήσεις, όσο θαυματουργή και αν είναι η μηχανή που ενεργοποιείς. «Ήμουν πολύ περίεργος για το πώς θα λειτουργήσει αυτό το έργο στο κοινό. Θα αισθανθούν αμηχανία; Θα γελάσουν; Θα δυσανεστηθούν; Θα σοκαριστούν; Γιατί πράγματι είναι περίεργο να παρακολουθείς οργασμούς επί σκηνής, πολύ περισσότερο σε κυρίες που φορούν φουρό και μεσοφόρια» αναφέρει.

Το καλλιτεχνικό μου στίγμα και ως ηθοποιού και ως σκηνοθέτη είναι τα πράγματα που δημιουργώ να έχουν μία αξία και την ίδια στιγμή να μπορούν να διαπεράσουν ένα ευρύ κοινό. Τουλάχιστον αυτό προσπαθώ

«Μέχρι στιγμής βλέπω ότι έχουμε κερδίσει το στοίχημα. Το αντιλαμβάνομαι από το πώς γελούν οι θεατές στα κωμικά σημεία και από το πώς αντιλαμβάνονται μέσα σε σωπή τα σημεία που είναι συγκινητικά, πιο σοβαρά ή δραματικά. Πρόκειται για ένα έργο που μιλάει για μία εποχή που οι άνθρωποι ήξεραν περισσότερο για την αφρικανική ήπειρο από ό,τι για το σώμα τους. Κι όμως, έμοιαζαν να είναι γεμάτοι βεβαιότητες, ζώντας στην ακμή μιας τεχνολογικής επανάστασης όπου κάθε ερώτημα έμοιαζε να βρίσκει απάντηση. Και αυτή η ιστορία λειτουργεί σαν ένα ωραίο καθρέφτισμα για τη δική μας εποχή, την οποία αισθανόμαστε το ίδιο τεχνολογικά επαναστατική, ίσως, με τη δική τους, θεωρώντας και εμείς ότι έχουμε όλη τη γνώση του πλανήτη στην παλάμη μας. Πόσα όμως πράγματα συνεχίζουμε να αγνοούμε σήμερα, όπως ακριβώς και εκείνοι; Νομίζω το πιο ανεξερεύνητο τοπίο από όλα είναι ο ίδιος ο άνθρωπος».

Το μυστήριο της ανθρώπινης συνύπαρξης πραγματεύεται και η παράσταση «The Humans» που σκηνοθετεί για δεύτερη χρονιά στο Θέατρο Μουσούρη. Πρόκειται για το βραβευμένο με Tony Award έργο του Στίβεν Κάραμ, με την υπόθεση να εκτυλίσσεται κατά τη διάρκεια της Ημέρας των Ευχαριστιών, ξετυλίγοντας το κουβάρι της ζωής της οικογένειας Μπλέικ, με πρωταγωνιστές τον Λάζαρο Γεωργακόπουλο, τη Θέμιδα Μπαζάκα, την Ειρήνη Μακρή, τη Μαρία Πετεβή, τον Κωνσταντίνο Ασπιώτη και φυσικά την Ξένια Καλογεροπούλου. «Το έχω ξαναπεί, το "Humans" φέρει κάτι από τον τρόπο με τον οποίο θα έγραφε ο Τσέχοφ θέατρο εάν ζούσε στον 21ο αιώνα» αναφέρει ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης. «Οι διάλογοι είναι απλοί. Πρόκειται για μια ωδή στον συνηθισμένο άνθρωπο και τα αδιέξοδά του. Είναι ένα έργο που μιλάει για τα χρήματα, το γήρας, την ασθένεια, την αποτυχία, την αγάπη, τον έρωτα, την οικογένεια, κουβαλώντας και μία κωμική πλευρά. Μιλάει ουσιαστικά για τον μέσο δυτικό άνθρωπο, οποίος μπορεί να ζει στην Τσάιναταουν της Νέας Υόρκης, αλλά και σε ένα διαμέρισμα στην Κυψέλη. Δεν είναι φτωχός, ούτε πλούσιος. Σκιαγραφεί, για παράδειγμα, αυτή τη γενιά των 60άρηδων οι οποίοι βλέπουν σήμερα τη ζωή να τους προσπερνά, με τον πισταρικά που προσέλαβε η εταιρεία τους να αμεί-